

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 181g/2020

privind excepția de neconstituționalitate
a articolelor 165 alin. (2) lit. d) și 206 alin. (3) lit. b¹) din Codul penal
(*imprevizibilitatea sintagmei „de două sau mai multe persoane” în
contextul traficului de persoane*)

CHIȘINĂU

16 februarie 2021

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Dina Musteața, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 19 noiembrie 2020,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 16 februarie 2021, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 165 alin. (2) lit. d) și 206 alin. (3) lit. b¹) din Codul penal, ridicată de dl avocat Dorin Popescu, în interesele nei Marina Cambur, inculpată în dosarul nr. 1-4775/19, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecată de la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, format din dnii Octavian Dvornic, Vladislav Holban și dna Vasilisa Muntean, în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, se află cauza penală de învinuire a nei Marina Cambur și a dlui David Caldaran de comiterea infracțiunilor prevăzute de articolele 165 alin. (2) lit. d) și 206 alin. (3) lit. b) și b¹) din Codul penal.

4. În cadrul ședinței de judecată din 22 mai 2020, dl avocat Dorin Popescu a ridicat, în interesele inculpatei Marina Cambur, excepția de neconstituționalitate a articolelor 165 alin. (2) lit. d) [*traficul de ființe umane comis de două sau mai multe persoane*] și 206 alin. (3) lit. b¹) [*traficul de copii comis de două sau mai multe persoane*] din Codul penal în fața Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

5. Printr-o încheiere din 13 noiembrie 2020, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională, în vederea examinării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 22 Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

7. Prevederile relevante ale Codului penal, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002, sunt următoarele:

Articolul 41 Participația

„Se consideră participație cooperarea cu intenție a două sau mai multor persoane la săvârșirea unei infracțiuni intenționate.”

Articolul 43 Formele participației

„În funcție de gradul de coordonare a acțiunilor participanților se deosebesc următoarele forme de participație:

- a) participație simplă;
- b) participație complexă;
- c) grup criminal organizat;

d) organizație (asociație) criminală.”

Articolul 165 Traficul de ființe umane

„(1) Recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea unei persoane adulte, cu sau fără consimțământul acesteia, în scopul exploatării sexuale comerciale sau necomerciale, al exploatării prin muncă sau servicii forțate, al practicării cerșetoriei, al însușirii ajutoarelor, indemnizațiilor sau prestațiilor sociale, al folosirii ilegale în testări sau experimente medicale ori științifice, al exploatării în sclavie sau în condiții similare sclaviei, al folosirii în conflicte armate ori în activități criminale, al prelevării organelor, țesuturilor și/sau celulelor umane, precum și al folosirii femeii în calitate de mamă-surogat ori în scop de reproducere, săvârșită prin:

a) aplicarea violenței nepericuloase pentru viața sau sănătatea persoanei ori cu amenințarea aplicării violenței;

b) răpire;

c) sustragerea, tănuirea, degradarea sau distrugerea documentelor;

d) ținerea în servitute, în scopul întoarcerii unei datorii;

e) amenințare cu divulgarea informațiilor confidențiale familiei victimei sau altor persoane fizice sau juridice;

f) înșelăciune;

g) abuz de poziție de vulnerabilitate sau abuz de putere, dare ori primire a unor plăți sau beneficii pentru a obține consimțământul unei persoane care deține controlul asupra altei persoane,

[...]

(2) Aceleași acțiuni săvârșite:

[...]

d) de două sau mai multe persoane;

[...].”

Articolul 206 Traficul de copii

„(1) Recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea unui copil, precum și darea sau primirea unor plăți ori beneficii pentru obținerea consimțământului unei persoane care deține controlul asupra copilului, în scopul:

a) exploatării sexuale comerciale sau necomerciale;

b) exploatării prin muncă sau servicii forțate;

b¹) practicării cerșetoriei sau în alte scopuri josnice;

b²) însușirii ajutoarelor, indemnizațiilor sau prestațiilor sociale;

b³) folosirii ilegale în testări sau experimente medicale ori științifice;

c) exploatării în sclavie sau în condiții similare sclaviei;

- d) folosirii în conflicte armate;
 - e) folosirii în activitate criminală;
 - f) prelevării organelor, țesuturilor și/sau celulelor umane;
 - h) vânzării sau cumpărării;
 - i) folosirii în calitate de mamă-surogat ori în scop de reproducere;
 - j) adopției ilegale,
- [...]

(3) Acțiunile prevăzute la alin. (1) sau (2):

[...]

b¹) săvârșite de două sau mai multe persoane;

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. Autorul excepției de neconstituționalitate afirmă că sintagma „de două sau mai multe persoane” de la articolele 165 alin. (2) lit. d) [*traficul de ființe umane*] și 206 alin. (3) lit. b¹) [*traficul de copii*] din Codul penal nu întrunește condițiile de calitate ale legii, deoarece nu este clar dacă sintagma în discuție presupune o formă sau o metodă de comitere a infracțiunii distinctă de participație, reglementată de articolul 44 din Codul penal.

9. Astfel, autorul excepției menționează că, în cazul în care prin sintagma „de două sau mai multe persoane” se are în vedere o formă concretă a participației, atunci există o omisiune de a prevedea acea formă concretă (formele participației sunt prevăzute la articolul 43 din Codul penal).

10. În opinia sa, dispozițiile contestate sunt contrare articolului 23 alin.(2) coroborat cu articolele 22 și 26 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

11. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

12. În conformitate cu articolul 135 alin.(1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul penal, ține de competența Curții Constituționale.

13. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de reprezentantul unei părți din proces. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin.(1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

14. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie sintagma „de două sau mai multe persoane” de la articolele 165 alin. (2) lit. d) [*traficul de ființe umane*] și 206 alin. (3) lit. b¹) [*traficul de copii*] din Codul penal.

15. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză în care două persoane sunt acuzate de comiterea traficului de ființe umane și a traficului de copii asupra a doi sau mai multor copii (a se vedea *supra* § 3). Prin urmare, Curtea consideră că prevederile contestate ar putea fi aplicate în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

16. Curtea observă că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

17. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept din Constituție în cauza concretă pendinte în fața instanțelor de judecată. Curtea trebuie să verifice, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință în vreun drept fundamental (DCC nr. 8 din 24 ianuarie 2020, § 27; DCC nr. 24 din 2 martie 2020, § 18; DCC nr. 63 din 11 iunie 2020, § 19; DCC nr. 64 din 11 iunie 2020, § 19).

18. Curtea constată că autorul afirmă că prevederile contestate ar încălca articolele 22 [*neretroactivitatea legii*], 23 alin. (2) [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*] și 26 [*dreptul la apărare*] din Constituție, pentru că sintagma „de două sau mai multe persoane” de la articolele 165 alin. (2) lit. d) și 206 alin. (3) lit. b¹) din Codul penal ar fi imprevizibilă.

19. Curtea reiterează că, pentru a exclude orice echivoc, textul legislativ trebuie să fie formulat în mod clar și inteligibil, fără dificultăți de ordin sintactic și fără pasaje obscure. În special în materie penală, legislatorul trebuie să fie precis, clar și coerent, așa cum o impune principiul legalității incriminării și a pedepsei (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), garantat de articolul 22 din Constituție și de articolul 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (a se vedea DCC nr. 67 din 15 iunie 2020, § 17 și jurisprudența citată acolo).

20. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că articolul 7 din Convenție trebuie să fie interpretat și aplicat astfel încât să se asigure o protecție efectivă împotriva urmăririi penale, a condamnării și a sancționării arbitrare a persoanei (*Parmak și Bakir v. Turcia*, 3 decembrie 2019, § 57; *Jidic v. România*, 18 februarie 2020, § 76). Această afirmație este valabilă și în contextul articolului 22 din Constituție (a se vedea DCC nr. 67 din 15 iunie 2020, § 18).

21. Astfel, legea penală trebuie să prevadă în mod clar infracțiunile și pedepsele aplicabile. Această condiție este impusă de articolul 22 în coroborare cu articolul 23 alin. (2) din Constituție (*ibidem*, § 19).

22. Condiția previzibilității este îndeplinită atunci când persoana poate – în caz de necesitate, cu o asistență juridică adecvată – să prevadă, într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele pe care le poate avea o anumită conduită (*Gestur Jónsson și Ragnar Halldór Hall v. Islanda*, 30 octombrie 2018, § 88; *Berardi și Mularoni v. San Marino*, 10 ianuarie 2019, § 40).

23. Mai mult, semnificația sintagmei contestate poate fi dedusă nu doar cu ajutorul consultanței juridice de specialitate, ci și din sensul obișnuit al acesteia (a se vedea *Berardi and Mularoni v. San Marino*, 10 ianuarie 2019, § 54). Instanțele judecătorești pot stabili caracteristicile esențiale ale actului interzis doar în baza textului care îl specifică, adică prin aplicarea simplă a regulilor de interpretare lingvistică.

24. Așadar, deși Codul penal nu definește sintagma contestată, Curtea reține caracterul suficient de clar al normei care ajută destinatarul legii să stabilească sensul acesteia.

25. În aceste condiții, Curtea constată că sintagma contestată nu este de natură să afecteze articolul 22 în coroborare cu articolul 23 alin. (2) din Constituție.

26. În cele din urmă, potrivit articolelor 24 alin. (2) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 39 din Codul jurisdicției constituționale, sesizarea trebuie să fie motivată. Această condiție nu este îndeplinită în raport cu articolul 26 din Constituție. În situații similare, Curtea a respins ca inadmisibile sesizările formulate, precizând că simpla trimitere la un text din Constituție, fără explicarea pretensei neconformități cu acesta a prevederilor legale contestate, nu echivalează cu un argument (a se vedea DCC nr. 33 din 19 martie 2020, § 31 și jurisprudența citată acolo).

27. Totodată, Curtea reține că argumentele invocate de autorul sesizării referitoare la neclaritatea textului contestat vizează interpretarea și aplicarea legii și nu țin de competența Curții Constituționale (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 135 din 24 noiembrie 2020, § 25; DCC nr. 13 din 2 februarie 2021, § 22). Dimpotrivă, astfel de competențe le revin, prin definiție, instanțelor de judecată.

28. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) lit. g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* excepția de neconstituționalitate a articolelor 165 alin. (2) lit. d) și 206 alin. (3) lit. b¹) din Codul penal, ridicată de dl avocat Dorin Popescu, în interesele dnei Marina Cambur, inculpată în dosarul nr. 1-4775/19, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 16 februarie 2021
DCC nr. 24
Dosarul nr. 181g/2020*